

ಯಮ್ಮಿಗನೂರು ಶಾಸನ ಪದ್ಯ

ಪರಾಮರ್ಶೆ

೧. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರೇಕೆರೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಯಮ್ಮಿಗನೂರಿನ ಒಂದು ಶಾಸನಪದ್ಯದ
ಪೌರಾಣಿಕ ಆಯಾಮಹಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈಪುಟ್ಟ ಹಂಟಿಪ್ಪಣದ ಉದ್ದೇಶ.

೨. ಆ ಕಂದ ಪದ್ಯಹೀಗಿದೆ:

ಪರಹಿತ ಚರಿತಂ ಸತ್ಯಾ

ಭರಣಂ ಧನದತ ಚಾರುದತ್ತ ಸಮಾನಂ

ನಿರವದ್ಯಂ ನೆರೆ ಬಣ್ಣಸೆ

ದರೆ ಮಾಣಕಹೇತಿ ಸೆಟ್ಟಿಯೊಗೆದಂ ಜಗದೊಳು ||

[ಕ. ಇ.೪, ೩೪.೧೧೪೯ .೧೨೧೬೮ . ಯಮ್ಮಿಗನೂರು]

೨.೧ ಈ ಕಂದ ಪದ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕರ್ತೃಪದ ,ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಭೇರೆಯವರೂ
ಇದ್ದಾರೆ[ಕ. ಇ.೧,೧೭. ೧೦೫೫. ರಾಲು ೧೭] ಅದರಿಂದ ಇತರ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಸರಿನ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಲ್ಲಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನೆಂದು ಈತನಿಗೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷಣ 'ಮಾಣಕ' ಎಂಬುದು
ಹೇಳುತ್ತದೆ: ಅಂದರೆ , ಈತ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವಲ್ಲಿಮಾಣಕದಂಥವನು ಎಂಬ ಧ
ವ್ವನಿಯಿದೆ.

೨.೧.೧. ಕೇತಿ ,ಕೇತ -ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾ ಮದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರು ಗಳು .ಈ
ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಗೂ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ: ಸೌ. ಇ.
ಇ. ೧೧.-೧, ೫೧-೧೦೦೬, ಮೈ .ಆರಿ. ೧೯೪೩. ೧೧. ೧೧೨ , ಎ.ಕ. ೪. ಗುಂಡ್ಲಪೇ

.ಆಓ.ಸು ,೯೯೫ ,ಎ.ಕ. ೭-೧ಶಿಕಾರಿ.೯. ೧೦೨೧ ಇತ್ಯಾದಿ .ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಕ್ಷೇತ್ರ' ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವರೂಪವಾಗಿ ಕೇತ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ.

೩. ಮಾಣಿಕ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತನ್ನಧಿದ್ವಂದಕ್ಕೆ ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಕಾರಣ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ನಡತೆ ಆತನದು - ಪರಹಿತಚರಿತಂ ಆತನಿಗೆ ನನ್ನಿಯನ್ನು ಆಡುವುದೇ ಒಂದು ಒಡವೆಯಾಗಿತ್ತು (ಸತ್ಯಾಭರಣಂ) ಆತನು ಯಾವುದೇ ಕಳಂಕ ಇಲ್ಲದೆ 'ಶ್ರೇಷ್ಠಪುರುಷ ನಾಗಿದ್ದನು (ನಿರವದ್ಯಂ) 'ನಿರವದ್ಯ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೋಷರಹಿತ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲದೆ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂಬರ್ಥವೂ ಇದೆ [ಎ.ಕ. ೧೧,೯೪ (೮೪) .೭೦೦ಪು. ೬೯.ಸಾಲು:೪} ನಿರವದ್ಯಚರಿತ ನೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಡುವಳಿಕೆಯವನು, ಸನ್ನಡತೆಯವನು ಎಂದೂ ಅರ್ಥವೆನಿಸಬಹುದು.

೩.೧. ಮಾಣಿಕ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲಗುಣಗಳ ಜತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಫ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನನ್ನು 'ಧನದತ್ತ' ನಿಗೂ ,ಚಾರುದತ್ತನಿಗೂ ಸಮಾನ' ನೆಂದು ಸರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈಧನದತ್ತ ಮತ್ತು ಚಾರುದತ್ತ ಯಾರೆಂಬುದು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

೩.೧. ೧. ಧನದತ್ತ ಶಬ್ದ ವನ್ನು ಕುಬೇರ, ಲಕ್ಷೀಪತಿ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಅರ್ಥ್ಯಾಸಿ ಈಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಚಾರುದತ್ತ ಶಬ್ದವೂ ಸಹ. 'ಮಾಣಿಕ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯು ವ್ಯಶ್ಯ ನಾದುದರಿಂದ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಆರಿಸಿದ ಧನದತ್ತ ಮತ್ತು ಚಾರುದತ್ತ ಎಂಬ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರೂ ವ್ಯಶ್ಯರೆಂಬುದು ಸಹಜವಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೆ.

೪. ೨. ಧನದತ್ತನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಕವಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೈನಪುರಾಣಗಳುಲ್ಲಿ ಬರುವ ಧನ್ಯಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಧನ್ಯಕುಮಾರನನ್ನು ಧನ್ಯ , ಧಣ ಧಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ

ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಣವಂತ ಮತ್ತು ವೃಶ ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿಂದಾಗಿ ಧನದತ್ತ, ಧನಂಜಯ ಧನಗಿರಿ ಧನಗುಪ ಧನಗೋಪ ಧನದೇವ ಧನಪತಿ ಧನಪಾಲ ಧನಮಿತ್ರ ಧನವಹ ಧನ್ಯ ಕುಮಾರ-ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಜೈನಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ:ಕವಿ ಬಂಧವರ್ಮ ಜಿಜಾಸೆ: ೧೯೯೫:೭೫]. ಧನತ್ತ ಧನಕುಮಾರನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಹಳ ವ್ಯಶೋತಮನಾಗಿದ್ದನು.

೩.೨.೧ ಇದೇ ರೀತಿ ಚಾರುದತ್ತನೂ ಸಹ ಫುಸಿದ್ದ ಕಥಾ ಪುರುಶ. ಭಾಸ ,ಶೂದಕಾದಿಗಳ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ (ದರಿದ್ರ) ಚಾರುದತ್ತನಿಗಿಂತ ಭೇರೆಯಾದ, ಅನೇಕ ಸಾಹಸ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಆಗರವಾದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ ಚಾರುದತ್ತನ ಕಥೆ: ಮೂಲ-ಚೂಲ: 'ಸಂಶೋಧನ' (ಸಂ) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಟೈಲಗಾವಿ, ೧೯೯೨, ೪೮೧-೯೮]

೪. ಈ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೇಲ್ನಿನ ಶಾಸನ ಕವಿ ಮಾಣಕಕೇತಿ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಫಾತ್ರ ವಕಿತ್ತ ವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.